

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 13/05-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. marca 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Eduarda Bárány a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť Kataríny Branickéj, B., zastúpenej advokátkou JUDr. V. D., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. Er 2377/01 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. Er 2377/01 p o r u š i l základné právo Kataríny Branickéj, aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Kataríne Branickéj p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava II p o v i n ť vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Kataríne Branickéj p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 11 991 Sk (slovom jedenásťtisícdeväťstodevät'desiatjeden slovenských korún), ktoré je

Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatíť na účet advokátky JUDr. V. D., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 20. januára 2005 č. k. I. ÚS 18/05-8 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Kataríny Branickéj, B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) pod sp. zn. Er 2377/01 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

1. 1. Zo sťažnosti vyplynulo, že : *«(...) Povinný V. B. si svoju vyživovaciu povinnosť na manželku Katarínu a dospelú dcéru Barbaru neplnil, boli sme obe nútené podať Návrh na vykonanie exekúcie výživného u súdneho exekútora JUDr. J. J., B. Exekúcia výživného na manželku Katarínu bola prevedená pod č. Ex-118/2001 a na dcéru Barbaru pod č. Ex-119/2001.*

Pod č. Ex 119/01 zo dňa 30/05/01 bola vykonaná dražba garážového stojiska v B., ktorého majiteľmi sme boli 1/2 časti ja manželka Katarína a v 1/2 časti povinný manžel V. B.

Nakoľko sa do dražby neprihlásil nik, bola som nútená vydražiť ja ako spoluvlastníčka (BSM) za sumu 74 260,- Sk. Príklep bol udelený 07/06/02.

Touto dražbou bolo vyrovnané výživné na dcéru k 15/01/2002.

Nakoľko nás povinný navštívil a vyhrážal sa, boli sme nútené podať ukončenie exekúcie výživného tak na dcéru ako i manželku 10/06/2002.

Povinný naďalej neplatí žiadne výživné. Na OS BA II pod Sp. zn. 5 T 19/03 je povinný V. B. obžalovaný za trestný čin zanedbania výživného na dcéru Barbaru, dlhuje výživné od 15/01/02. Mne dlhuje od 15/04/02, ale ja už o výživné od manžela nestojím.

Od júna 2002 márne očakávame od OS BA II vydanie súdneho rozhodnutia o tom, že garáž je výlučne moja, aby som ju mohla predať a splatiť dlhy, nakoľko tým, že dcéra stále študuje a žijeme len z môjho dôchodku, musela som si požičať i na dražbu i na živobytie.

Žiadosť o vydanie súdneho rozhodnutia je vedená na OS BA II pod č. Er 2377/01 a bola pridelená sudkyňi JUDr. Š.

Vydanie súdneho rozhodnutia Er 2377/01 som viackrát urgovala: 1. 18/12/2002 – urgencia, 2. 19/03/03 – urgencia, 3. 24/06/03 – sťažnosť na prieťahy v súdnom konaní, 4. 23/02/04 – sťažnosť, kópia i na Min. sprav. SR.

Až na pokyn z Min. sprav. SR som 09/06/2004 obdržala vyjadrenie predsedníčky OS BA II JUDr. M. Š., kde oznamuje, že zistila prieťahy v konaní a uviedla, že vo veci bude v dohľadnej dobe zjednaná náprava.

07/07/2004 som v spisovej kancelárii nazrela do spisu č. Er 2377/01, najprv spis nebol tam, potom v ňom narýchlo upratovali a ja som v ňom od r. 2003 nenašla žiaden „pohyb“ a ani koncept o vydaní rozhodnutia. Celkove sa v uvedenom spise od júna 2002 „málo dialo“.

Žiadam, aby Ústavný súd SR vydal nález a rozhodol takto:

Základné právo Kataríny Branickéj (...) na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa článku 48 odstavec 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu BA II (...) v konaní Sp. zn. Er 2377/01 porušené bolo.

Okresnému súdu BA II sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. Er 2377/01 konal bez zbytočných prieťahov.

Kataríne Branickéj sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 148 520,- Sk, slovom jednostoštyridsaťosempäťstodvadsať korún slovenských, ktoré je jej Okresný súd BA II (...) povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd BA II (...) je povinný nahradiť pani Kataríne Branickéj (...) trovy konania do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet advokátky JUDr. V. D.»

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho poverenou predsedníčkou JUDr. M. Š., listom z 28. februára 2005 sp. zn. Spr. 2024/05 a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 21. marca 2005.

2. 1. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla:

„Na základe Vašej žiadosti o písomné vyjadrenie sa k sťažnosti Kataríny Branicekej, B., ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. Er 2377/01 si Vám dovoľujem oznámiť, že vo veci boli opakovane zistené prietahy v konaní spôsobené nečinnosťou zákonnej sudkyne. Z uvedeného dôvodu považujem sťažnosť za opodstatnenú.

*Súčasne Vám oznamujem, že netrvám na tom, aby sa konalo ústne pojednávanie.
(...)“*

2. 2. Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu predsedníčky okresného súdu uviedla, že:

„(...) Zakladáme do spisu odpoveď JUDr. M. Š. zo dňa 18. 2. 2005, v ktorej konštatuje, že opätovne zistila prietahy v konaní, ktoré pretrvávajú.

Trváme na našej sťažnosti podanej Ústavnému súdu SR.

Oznamujeme, že netrváme na tom, aby sa konalo ústne pojednávanie.

Trovy právneho zastúpenia uplatňujem a oznamujem číslo môjho účtu.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. Er 2377/01:

Dňa 30. októbra 2001 vydal sudca súdnemu exekútorovi poverenie na vykonanie exekúcie.

Dňa 3. apríla 2002 splnomocnila B. B. svoju matku - sťažovateľku - na zastupovanie v exekučnom konaní vo veci výživného.

Dňa 12. júna 2002 doručil súdny exekútor súdu návrh na schválenie príklepu udeleného pri dražbe nehnuteľnosti.

Dňa 19. marca 2003 doručila sťažovateľka súdu urgenciu vo veci schválenia príklepu.

Dňa 4. júla 2003 vyzval súd súdneho exekútora, aby doručil súdu určené listiny v lehote 3 dní.

Dňa 6. augusta 2003 doručil súdny exekútor na základe výzvy súdu zo 4. júla 2003 vyžiadané písomnosti.

Dňa 25. septembra 2003 súd vyzval katastrálny úrad, aby v lehote 5 dní oznámil, kedy bol povolený vklad vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti.

Dňa 29. októbra 2003 oznámil katastrálny úrad dátum uvedeného vkladu.

Dňa 8. decembra 2003 súd vyzval katastrálny úrad, aby v lehote 3 dní doručil list vlastníctva ohľadom predmetnej nehnuteľnosti.

Dňa 11. februára 2005 vydal súd zrejme omylom výzvu, aby sťažovateľka doručila súdu plnú moc, ktorou ju B. B. splnomocnila na udelenie súhlasu na predaj garážového stojiska.

Dňa 22. februára 2005 sťažovateľka doručila súdu odpoveď na výzvu súdu z 11. februára 2005, v ktorom uviedla, že B. B. s garážovým stojiskom nemá nič spoločné.

Dňa 28. februára 2005 vydala konajúca sudkyňa uznesenie č. k. Er 2377/01-40, ktorým bol schválený príklep.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak

porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o schválenie príklepu udeleného pri dražbe nehnuteľnosti vedenom pod sp. zn. Er 2377/01, v ktorom sťažovateľka vystupuje ako navrhovateľka, došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd zo skutočností uvádzaných okresným súdom ani z obsahu spisu nezistil takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o takej zložitosti posudzovanej veci (právnej, resp. faktickej), ktorá by mohla negatívne ovplyvniť jej doterajší priebeh, no najmä doterajšiu dĺžku konania.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietáhom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že okresný súd bol v danej veci opakovane nečinný, a to od 12. júna 2002 do 4. júla 2003 (dvanásť mesiacov) a od 8. decembra 2003 do 28. februára 2005 (štrnásť mesiacov). Uvedená nečinnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas dvadsiaticich šiestich mesiacov súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ako navrhovateľka v predmetnej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy sú netolerovateľné, pričom vec bolo potrebné posúdiť aj s ohľadom na jej povahu (rozhodovanie o nároku na plnenie výživného) a význam pre sťažovateľku. V tejto súvislosti už aj Európsky súd pre ľudské práva zdôraznil, že ak sú predmetom konania vzájomné vzťahy medzi rodičmi a deťmi, konaniu o týchto vzťahoch príslušné súdy majú venovať „mimoriadnu starostlivosť, pretože procesné omeškanie v takejto veci môže mať za následok de facto rozhodnutie o otázke predloženej súdu“ (pozri H. v. Spojené kráľovstvo, rozsudok z 8. júla 1987, § 85). Vo svetle tejto požiadavky sa potom podstatne mení aj pohľad na posúdenie priesťahov v predmetnej veci vo vzťahu k právu na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, účelom ktorého je, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli čomu prebieha súdne konanie (mutatis mutandis II. ÚS 66/02).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priesťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. Vzhľadom na to, že 28. februára 2005 bolo vo veci vydané uznesenie č. k. Er 2377/01-40, ktorým bol schválený príklep, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka požadovala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 148 520 Sk.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, ako aj vzhľadom na povahu veci považuje za primerané vo výške 40 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania vo výške 11 991 Sk z dôvodu trov jej právneho zastúpenia.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prípravu a prevzatie zastúpenia, podanie sťažnosti 20. júla 2004 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu 21. marca 2005). Za dva úkony vykonané v roku 2004 patrí odmena dvakrát po 4 534 Sk a režijný paušál dvakrát po 136 Sk (§ 13 ods. 8, § 19 ods. 3, § 24 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), teda spolu za úkony vykonané v roku 2004 prislúcha sťažovateľke suma 9 340 Sk, a za jeden úkon vykonaný v roku 2005 patrí odmena 2 501 Sk a režijný paušál 150 Sk (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkove sumu 11 991 Sk.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2005